

PIPLERKA

Årgang 11-Nr.1-1981

Organ for Norsk Ornitologisk Forening - Avdeling Vest-Agder

23/10.81

Redaksjonelt.

Jeg er den stolte eier av en komplett samling PIPLERKER, som jeg stadig slår opp i for å lese delvis glemte artikler eller sjekke forskjellige data.

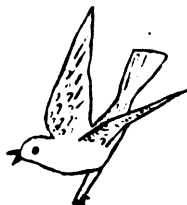
Jeg håper inderlig at PIPLERKA skal holde seg på "vingene" enda noen år til glede for gamle og nye lesere.

Av ovennevnte gode grunner har jeg påtatt meg ansvaret for utgivelsen av noen kommende nummer av PIPLERKER.

Det er særlig to personer som fortjener takk og ære for de tidligere nummer av bladet, nemlig Oddvar Pedersen og Kåre Olsen. Førstnevnte har gjort en innsats som redaktør og skribent som få gjør ham etter. Et "one man show" av første klasse. Kåre har vært en super storleverandør av fine artikler og rapporter. Fortsett med det, Kåre..... Mandal lokallag har fått "æren" av å klekke ut noen PIPLERKER, og vi starter opp med ny rekord når det gjelder ekstrem sein klekking av "PIPLERKER" idet denne antas å være på vingene medio november.

Vi får håpe på mildt høstvær og at medlemmene fra LISTA, MANDAL, KRISTIANSAND og VENNESLA lokallag sørger for å fore "ungen" med god og næringsrik mat.....

For dem som ikke vet hva små

PIPLERKER liker å spise, skal jeg liste opp: korte og lange artikler og rapporter av alle slag (fortrinnsvis om fugl), småstykker, matereferater, tegninger, fotos, annonser, --- til og med sure oppstøt fra ellers hyggelige jærenornitologer, går ned på høykant.

La oss gjøre "Stavangerensembllets" utsagn til skamme, når de sier: "D'kje greit å være fuggel idag."

Tilslutt må jeg takke hjerteligst Villen Vedeler for en meget flott innsats med renskriving av manuskriptene.

Takk også te korekktourleser Jan Michaelsen som deschvere ikke slap te i denna ledern.

B. K. K.

SJØFUGLRESERVATENE I SØR-NORGE

Magnar Norderhaug

Naturverninspektøren for Sør-Norge har sendt oss en oversikt over virkningene av de iverksatte naturverntiltakene pr. 1980.

Her følger i utdrag det mest interessante fra Vest-Agder:

SAMMENDRAG

1. Rapporten sammenstiller materiale om bestandssituasjonen 1980 i de sjøfuglreservater som er opprettet i Østfold, Oslo/Akershus, Buskerud, Vestfold, (Telemark), Aust-Agder og Vest-Agder.
2. Registreringer er foretatt i 96 av de 136 sjøfuglreservatene. Tallmaterialet fra 1980 er sammenliknet med tilsvarende data fra de samme områder i tidligere hekkesesonger.
3. I omlag 2/3 av de undersøkte reservatene var bestandsutviklingen positiv (eller stabil), mens tilbakegang ble påvist i omlag 1/3 av reservatene.
4. I samtlige fylker var totalbestanden av måker og terner økt i forhold til de tidligere registreringer som var foretatt i de samme områdene.

5. Sett under ett, for Oslofjorden og Sørlandskysten, viste samtlige undersøkte bestander av måker og terner en positiv bestandsutvikling. Innen de enkelte fylker er det imidlertid endel variasjoner. De mest tallrike artene i de 7 fylkene var hettemåke, fiskemåke og sildemåke, som tilsammen utgjorde 83% av måkefuglbestanden.
6. Også andre arter har vist positive utviklingstendenser. I 1980 hekket 4 par grågjess i Oslofjorden (Østfold, Oslo/Akershus og Vestfold). Tre av disse hekket i tilknytning til de opprettede reservatene.

Videre har ærfuglen for andre året på rad hekket i indre Oslofjord.
7. For flere arter er imidlertid bestandssituasjonen kritisk. Dette gjelder bl.a. tyvjo, der det i de 7 fylkene bare ble registrert 3 par. Også bestandene av teiste, steinvender og storspove ligger på et kritisk nivå.
8. Det foreliggende materiale viser at den naturvernmessige betydning av sjøfuglreservatene er betydelig, og at det er viktig å føre dette arbeidet videre.
9. En medvirkende årsak til den betydning reservatene ser ut til å få, er at det store flertall av skjærgårdsbrukerne har sluttet positivt opp om vernetiltakene.
10. Det videre arbeid på dette felt bør omfatte ulike informasjonstiltak forut for hver sommersesong, opprettholdelse av tilsynet og merkingen i reservatene, supplerende vernetiltak, samt videre registreringer for å følge utviklingstendensene i reservatene.

SAMMENFATTENDE OVERSIKT: VEST-AGDER

I Vest-Agder er tallene fra 1980 sammenliknet med tellinger i de samme områdene i 1976.

--Vi iler til neste side -->

Art	Antall individer		% endring 1976-1980
	1976	1980	
Hettemåke	42	171	+ 307
Fiskemåke	1923	1859	- 3
Gråmåke	824	1181	+ 43
Sildemåke	3324	7811	+ 135
Svartbak	260	396	+ 52
Makrellterne	322	314	- 5
Total	6695	11732	+ 75

Regnet på totalbestanden utgjør den gjennomsnittlige årlige økningen omkring 19%.

Merknader vedrørende måkefuglene:

I Vest-Agder er det særlig grunn til å merke seg at hoveddelen av veksten i måkefuglbestanden skyldes sildemåkene, der bestanden er mer enn fordoblet i tidsrommet 1976-1980. Dette har trolig mer sammenheng med en konsentrasjon til fredelige hekkeplasser (reservater) enn med en reell bestandsvekst.

Det er for øvrigpekt på at viktige makrellternekolonier ennå ikke har vern, og at ytterligere vernetiltak derfor er påkrevet.

I fylket ble det for øvrig i 1980 registrert 2 par tyvjo, samt Norges eneste hekkende forekomst av splitterne (i et av de opprettede reservatene).

Makrellterne som klør seg på haka.
Foto: Hallvard Vinje

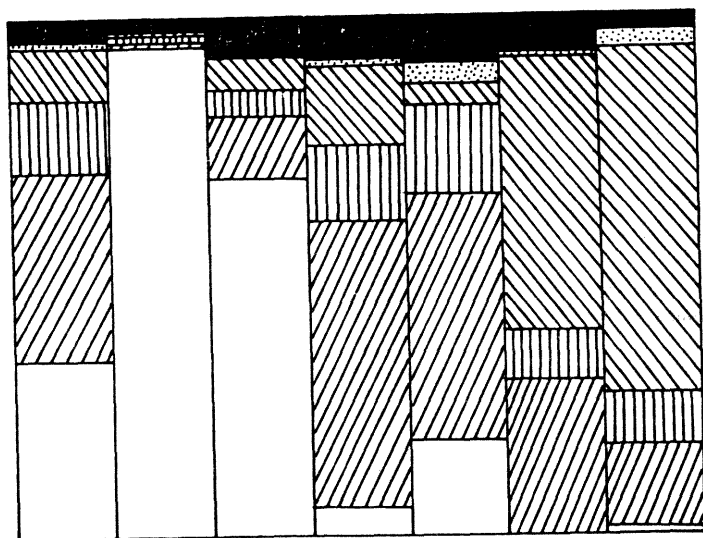
Merknader vedrørende andre arter:

I Vest-Agder er tydeligvis teisten nær ved å forsvinne. Under registreringene i 1980 ble bare et individ påvist.

Tilsvarende synes å gjelde for steinvender.

DEN ARTSVISE SAMMENSETNINGEN AV MÅKEFUGLENE I RESERVATENE

Den artsvisе sammensetningen av måker og terner som ble registrert i reservatene i de enkelte fylker varierer betydelig. Dette har blant annet sammenheng med beliggenheten, topografien og ulike preferanser hos de enkelte arter. Den artsvisе fordelingen i de enkelte fylkene framgår av figurene under.

Østf. Oslo/ Busker. Vestf. Telem. A.Agder V.Agder
Akersh.

Den prosentvisе sammensetning av måkefuglbestanden i reservatene, 1980.

SAMMENFATTENDE VURDERINGER

Det foreliggende materiale er det første som gir grunnlag for å vurdere virkningene av de vernetiltakene som naturvernmyndighetene har iverksatt for sjøfugl i Sør-Norge.

Generelt sett gir registreringsmaterialet fra 1980 et positivt inntrykk som befester den oppfatningen at betydelige sjøfuglbestander bør kunne sikres ved reservatopprettelse, selv i sterkt trafikkerte kyststrøk.

Samtlige av de 6 artene av måkefugl som registreringene omfattet, viser positiv bestandsutvikling, når forholdene i de 7 fylkene sees under ett. Lokale variasjoner for de enkelte arter i de undersøkte fylkene forekommer imidlertid.

Den registrerte bestanden av tyvjo i Oslofjorden og langs Sørlandskysten var 3 par.

På Sørlandskysten ser bestanden av teiste ut til å være nær ved å forsvinne, mens bestanden i Oslofjorden også er svært sårbar.

Også arter som steinvender og storspove befinner seg i faresonen.

I forbindelse med de positive virkningene som hittil er oppnådd ved disse naturverntiltakene, er det grunn til å gi brukerne av fritidsbåter i skjærgården honnør. Det store flertall av skjærgårdsbrukerne har motatt naturverntiltakene på en positiv måte og følger fredningsbestemmelsene lojalt.

Svartbak. Foto: Hallvard Vinje.

Den lokale oppsynsvirksomheten som er organisert for reservatene har også gitt positive erfaringer. Det er imidlertid grunn til å understreke at vi på dette felt ennå bare er ved begynnelsen på en langsiktig arbeidsprosess.

I det videre arbeid med vern av sjøfuglene og forvaltning av hekkereservatene må følgende sees som viktig:

- Faste informasjonsopplegg om betydningen av å vise naturvett i skjærgården forut for hver sommersesong.
- Videreføring av arbeidet med faste informasjonsoppslag om sjøfuglene og reservatene i småbåthavner og andre sentrale steder for skjærgårdsbrukerne.
- Utbygging av oppsynet med reservatene og vedlikehold av oppmerkingen.
- Videreføring av registreringsarbeidet etter et fast programopplegg for å følge utviklingstendensene i reservatene.
- Supplerende vernetiltak, ved vern av endel mindre lokaliteter som ikke kom med i den første fredningsomgangen.

T A P T ?

Då Leif og jeg lå langflate på Haviksanden og studerte islom (*Gavia immer*), glemte jeg min kjære, gamle og meget velbrukte felthåndbok: Cappelens Fuglehåndbok. Særlige kjennetegn: reparert med bred, brun tape, full av kaffeflekker og minst 200 XX (særlig ett på brakk-svale). Den som har funnet og tatt vare på min gamle "Cappelen", bes vennligst levere den til Kåre Olsen eller Oddvar Pedersen.

Bernt K. Knutsen
Postboks 196
4501 MANDAL.

OLJEDREPT SJØFUGL I MANDAL KOMMUNE

Jan Michaelsen

I forbindelse med den store oljekatastrofen i desember-januar 1980/81 i ytre Oslofjord, langs den svenske vestkyst og Norges sørøst- og sørkyst, ble det også skutt endel sjøfugl av den lokale viltneemnda i Mandal. Hallvard Vinje og undertegnede har gått igjennom viltneemndas materiale, som er samlet inn fra Tånes i øst til Kjorten i vest.

Følgende 38 fugler ble registrert - enten skutt eller funnet døde på grunn av olje:

Art	4.1	8.1	9.1	10.1	11.1	31.1	Tot.	%-vis for- deling
Lomvi	16	2	-	2	-	1	21	55
Alke	5	1	-	1	-	-	7	18
Alkekonge	6	-	2	-	1	-	9	24
Krykkje	1	-	-	-	-	-	1	3

Av tabellen ser vi at lomvien dominerer i materialet, men innslaget lomvi synes noe mindre utenfor Mandal enn det som foreligger fra Oslofjorden. Hvor disse sjøfuglene egentlig hører hjemme, dvs. hvor de har sine hekkeområder, er det rimelig å anta at de stammer fra flere ulike kolonier som geografisk ligger langt fra hverandre. En av de skutte fuglene fra Mandal var ringmerket, en lomvi som var merket som reirunge på Runde utenfor Ålesund 17. juli 1979 og altså skutt i området Skogsøy/Skjernøy 4. januar 1981 i en alder av $1\frac{1}{2}$ år. Avstanden mellom merkested og gjenfunnssted er 502 km.

FUGLEOBSERVASJONER AV SPESIELL INTERESSE FRA VEST-AGDER:

HOVEDSAKELIG FRA 1978.

Bearbeidet av LRSK/Vest-Agder v/Kåre Olsen

Her følger en oversikt fra endel kommuner over de mest interessante observasjoner som er innkommet til LRSK/Vest-Agder. Observasjonene er samlet kommunevis for at det skal bli litt mer oversiktlig å finne fram rent geografisk. Muligens er dette tørt stoff, men vi mener likevel at endel av våre medlemmer og andre interesserte vil ha interesse av disse observasjonene som ellers bare ville blitt liggende å støve ned i vårt fauna-kartotek og bare kjent for et fåtall. Vi beklager at det har tatt slik tid å få dette publisert, forhåpentligvis vil vi kunne få ut flere rapporter også i kommende nummer av Piplerka slik at rapportene etterhvert blir mer "up to date".

Alle følgende observasjoner som er oppført på rapport- og sjeldenhetslista er behandlet og godkjent av LRSK/Vest-Agder.

NB! Når bare dato er oppført uten årstall er observasjonen fra 1978.

FLEKKEFJORD KOMMUNE:

- STORLOM : 1 ind. Kongevoldvann 22.4. KG/SG/RG/GG.
 2 ind. Store Sandvann og 2 ind. Ubergvann 6.5. KG/SG/GG.
 1 ind. Ubergvann og 1 ind. Hommevann 14.5. KG/SG.
 Flere obs. fra samme hei-område i mai, bl.a.
 3 ind. Store Sandvann + 1 ind. Godvann +
 2 ind. Bjorvatn 27.5. KG/SG/GG.
 2 ind. Selura v/Flekkefjord 14.6. SG.
 2 ind. Stølsvann 17.6. KG/SG/GG/AS.
 Hekking konstatert i 3 vann denne sommeren:
 med h.h.v. 2 unger, 1 unge og 1 reir m/1 egg
 som gikk tapt p.g.a. flom. KG/SG.
 Flere obs. av ad. + 1 - 2 juv. samme steder
 31.7. - 19.8. KG/SG/AS.
- DVERGDYKKER : 6 ind. Løgene 19.-20.2. KG/SG.
 7 ind. Løgene 18.3. KG/SG/GG.
 3 ind. Løgene 5.11. KG/SG.
 2 ind. Løgene 12.11. KG/SG.
 13 ind. Løgene 30.11. KG/SG.
 4 ind. Løgene 29.12. SG/GG.

- HORNDYKKER** : 1 ind. Løgene 2.1. KG/SG.
6 ind. Løgene 19.-20.2. KG.
1 ind. Løgene 5.11., 4 ind. s.s. 30.11.,
6 ind. s.s. 9.12. og 22.12., 1 ind. 27.12. KG.
- GRÅHEGRE** : 1 ind. overvintret, sett Valsodden 15.1. og
Løgene 19.2. KG/SG/RG.
1-2 ind. obs. ved enkelte vann i Gyland
april - juni. KG.
2 hekkekolonier i kommunen: En ved Feda
og en ved Hidra. KG.
9 overvintrende ind. sett Hidra 10.12. KG/SG/GG.
1 ind. Austad 21.12. KG.
- BRUNNAKKE** : 1 hunn m/1 unge v/Bergvad tjern 16.7. SG/GG.
1 hunn m/5 flygedyktige unger Kongevollvann 21.7.KS.
1 hunn m/1 unge Teinelaga, Hidra 26.7. KG/AS.
- TAFFELAND** : 1 hann Sparkhylen v/Eigås 12.11. KG/SG.
- KVINAND** : Mange obs. i Gylandsområdet fra april, mai og
juni. Max. obs. 36 ind. Hommevann + 4 ind.
Skålandstjern 30.4. KG/SG/RG.
For første gang også konstatert hekkende (i fugle-
kasse) ved Kalven (v/Homme): 2 egg 6.5. KG/SG,
ca. 10 egg 28.5., ungene forlatt kassen ved
kontroll den 10.6.
- MUSVÅK** : Hekket sannsynligvis i Gyland denne sommeren.
1 par obs en rekke ganger 14.5. - 19.8. KG/SG/GG.
Ungfugl dog ikke registrert.
- KONGEØRN** : Flere obs. fra Gyland av 1 ad.og (etter 15.7.)
også 1 juv. i tiden 30.4. - 23.9.
1 ad. Selura 28.12. SG/GG.
- MYRHAUK** : 1 hann obs. i et hei-område nord i kommunen
17.6. KG/AS.
Oppførsel kunne tyde på hekking, men intet sikkert
konstatert. Biotopen skulle egne seg bra for
arten.
- TÅRNFALK** : 1 ind. Homme. Slo og fløy bort med en svarttrost
27.7. KG.
- LIRYPE** : En flokk Ovaldsheia 18.2. KG/SG/GG.
2 ind. Timliknuten v/Ersdalsvann 22.2. GE.
1 ind. 21.3. og 4 ind. 22.3. Timliknuten. GE.
- ORRFUGL** : Mange obs. fra Gyland hele året.
Spill-leik med opptil 15 hanner obs. 6.5. KG.
4 ungekull obs.: m/5, 2, 4 og 4 unger. KG/SG.
(i tiden 9.7. - 22.7.).
- STORFUGL** : Flere obs. av arten både Gyland/Hommeområdet,
ved Ersdal og ved Flekkefjord. KG/SG/GE.
1 reir m/9 egg Ovaldli 11.6. SG/GG.
Tallmessig ikke på langt nær så vanlig som
orrfugl.
- SIVHØNE** : En rekke obs. fra Løgene:
2 ind. 2.1., 1 ind. 14.1., 21.1., 20.2., 21.3.,
2 ind. 30.11. KG/SG/GG.

- SOTHØNE** : Løgene:
 1 ind. 2.1. KG/SG.
 4 ind. 22.12.,
 2 ind. 27.12. AS/KG.
- HEILO** : 1 ind. Ovaldssteinen, Homme
 15.5. KG.
- VIPE** : Reirfunn v/Kjeldåsvann, Gyland 7.5. KG/SG/GG.
 Ellers sett flere steder Gyland våren 78.
- DVERGSNIPE** : 2 ind. Sandvann, Homme 9.9. SG/GG.
 1 ind. Ytre Uenes, Flekkefjord by 10.9. AS.
- SKOGSNIPE** : Et par observasjoner hvor oppførsel kunne tyde
 på hekking:
 1 ind. Sandvann v/R.vei 466 6.6. KG/RG.
 1 ind. Skålandstjern 9.7. og 15.7. SG/GG/KG/AS.
- STRANDSNIPE** : Meget vanlig hekkefugl i hei-området rundt
 Homme: 17 par registrert hekkende, 11 reirfunn
 pr. 28.5. KG/SG/GG.
- RUGDE** : Vanlig i Hommeområdet: 5 ind. obs. kveldstrekk
 Homme 5.5., 2 ind. på trekk Skålandsskogen 7.5.
 KG/SG/GG/RG.
 Overvintring: 2 ind. v/Hummeråsen, Hydra 10.12. KG.
- ENKELTBEEKASIN** : Funnet hekkende ved Sandvann v/R-9 (reir m/4 egg)
 16.7. SG/GG og v/Bergvadstjern 16.7. SG/GG.
- SVARTBAK** : Funnet hekkende i en rekke vann i Gyland:
 Sandvatn, Kjellåsvatn, Store Sandvann og
 Ubergvann, alle i Homme-området, også endel
 sommerobs. i andre vann i Gyland og Bakka.
- GJØK** : 1 ind. hørt Ovaldssteinen-Eikholm 6.5. KG/SG/GG.
- PERLEUGLE** : 1 ind. Hommeskogen 20.5. KG/SG/GG.
 1 ind. Skålandsskogen 12.8. SG.
- KATTUGLE** : Ett hekkefunn: Reir m/5 store unger Rauli
 (i uglekasse) 9.5. SG.
 Ellers en rekke obs. fra Hommeområdet i mars/
 mai, samt ved Austad/Flekkefjord sept./nov. SG/GG.
- GRØNNSPETT** : 2 ind. v/reir Skålandsskogen 28.5. KG/SG/GG.
 Ellers obs. flere steder Gyland og v/Flekkefjord
 hele året. KG.
- GRÅSPETT** : 1 ind. på fuglebrett Drangeid 5.2. SG/GG.
 1 ind. Homme gård 24.3. KG.
 1 ind. Øystøl v/Fedog 5.5. KG.
 2 ind. Skålandstjern 14.5. KG/SG/AS.
 1 ind. Kyrkjevatna og Fiskelaus 27.5. KG/SG/GG.
 1 hann Austad 20.9. SG.
 1 ind. Heggland 12.10. KG/RG.
 1 ind. Skrekeli 8.11. og 3 ind. ss. 9.11. KG.
 1 hann Austad 17.12. SG/GG.
- FLAGGSPETT** : 2 par hekket v/Skålandstjern KG.
 1 par matet unger Kalvenskogen 10.6. KG/SG/GG/AS.

- HVITRYGGSPETT : 1 hunn Ovaldia, Homme 30.7. KG/SG/AS.
 1 hann v/Godvann 20.8. SG/GG/AG.
 1 ind. Homme gård 12.10. KG.
- DVERGSPETT : 1 hann Kalvenskogen, Homme 22.2. SG/GG/RG.
 1 hunn Rauliskogen v/Austad 5.3. GG.
 1 hann Homme gård 6.5. KG/SG/GG.
 1 hunn v/Hommevannet 14.5. KG/SG/AS.
 1 ind. Kalvenskogen 23.9. SG/GG.
 1 ind. Ovaldheia 30.9. GG.
 2 hanner Seland v/Selura 26.11. KG/SG.
 1 hunn Austad 17.12. SG/GG.
- SANDSVALE : Flere hekkekolonier registrert: v/Selura,
 Klungland, Osen og Rygg. KG.
- SANGLERKE : Overvintret: 5 ind. Austad 5.12. og 1 ind.
 ss 14.12. KG/SG.
- SÅERLE : 4 ind. Homme 21.5. og 2 ind. ss. 27.5. KG/SG/GG.
- LINERLE : Seine høstobs.:
 2 ind. Løgene 5.11. KG/SG.
 1 ind. Kongevoldvann 12.11. KG/SG.
 3 ind. Hommevann 12.11. KG/SG.
- TORNSKATE : Vanlig hekkefugl i passende biotoper,
 fortrinnsvis ung granskog/plantefelter/
 el.kraftlinjegater:
 Tils. 15 par i Hommeområdet,
 2 par Fedjestad, 1 par Sandvann v/R-9,
 1 par Bergvadstjern.
 Alle disse reg. pr.
 23.7. KG.
 1 par m/utfløyne unger Løvland
 28.7. KO.
- VARSLER : 1 ind. Austadskogen (Mørkeli) 2.1. KG/SG/GG.
 1 ind. Gausdal v/R-453 14.1. KG/SG.
 1 ind. Grøttelandsveien v/Homme 22.2. SG/GG/RG.
 1 ind. Homme 26.3. og 27.3. KG/SG/AG/PG.
 1 ind. Hommemyrene 30.9. KG/SG.
 3 ind. Homme 7.10. KG/SG.
 1 ind. Homme 13.10. Angrep kjøttmeis. KG.
 1 ind. Homme 30.10. KG.
 1 ind. v/Torjevann, Hellestøl 2.11. KG.
 1 ind. Homme 2.11. og 3.11. KG.
 4 ind. Homme 12.11. KG/SG.
 2 ind. Homme 7.12. KG.
- NØTTEKRÅKE : 2 ind. (1 par?) Djupvikskogen 1.5. KG/SG.
 Varslet intenst.
- FOSSEKALL : Opptil 8 ind. obs. Gylandsvassdraget i jan.,
 bl.a. den 14.1. Også obs. Kongevoldsvann 2 ind.
 22.2. og 1-3 ind. Homme-elva i mars. KG/SG/GG.
 Også flere obs. i hekketiden:
 2 par Nuland v/Selura 31.5. GG/AG.
 1 ind. Skåla v/Flekkefjord 2.6. KG/SG.
 1 ind. v/Jendalsvann 5.7. KG/SG.
 1 ind. v/Eigås 3.7. KG/SG.
 Høstobs.: 1-2 ind. Hommeområdet 6.-10.10. KG.

- GRANSANGER : 1 ind. Nesodden, Hidra 10.12. KG/SG/GG.
- RINGTROST : 1 ind. Austad gård 17.4. SG/RG/GG/AG.
2 ind. Homme gård 30.4. og 6.5. KG/SG/GG.
1 ind. Høghei og 1 ind. Anneliknuten nord for R-9
den 17.6. KG/SG/GG.
1 ind. Jendal 29.6. SG.
2 ind. Homme gård 4.8. KG/SG.
1 ind. Kalvenskogen 23.9. SG/GG.
- DUETROST : 6 ind. Ovaldsteinen 30.4. KG/SG.
2 + 2 ind. Ovaldlia 6.5. KG/SG/GG.
- BJØRKEFINK : Vanlig under høsttrekket i oktober og november,
max. obs.:
en flokk på ca. 650 ind. Hommelia 2.11. KG.
- GRØNNFINK : Endel høstobs. Gyland,
4 + 55 ind. i en flokk trakk SØ Hidra (Nesodden)
den 10.12. KG/SG/GG.
- GRØNNISISIK : Store flokker obs. Hommeområdet primo august,
opptil 100 ind. i flokkene KG/SG/AS.
Av større flokker ellers skal her nevnes:
Ca. 280 ind. Homme 22.10. KG.
85 ind. v/Sandvann-toppen 12.11. KG/SG.
30+20+8+34+7 ind. trakk SØ over Nesodden, Hidra
den 10.12. KG/SG/GG.
- BERGIRISK : Vanlig under høsttrekket: max. obs. flokker
på opptil 400 ind. Homme 15.10. KG/SG.
- KJERNEBITER : 1 hunn Austad gård 31.12. KG/SG/AG.
- Observatører: Kjell Grimsby (KG), Svein Grimsby (SG), Rolf
Grimsby (RG), Geir Grimsby (GG), Atle Grimsby (AG),
Per Ø. Grimsby (PG), Kåre Olsen (KO).

SIRDAL KOMMUNE:

- STORLOM : 1 ind. Håhellervann 4.8. KO.
- BRUNNAKKE : Funnet hekkende på to lokaliteter:
Øksendalsvann, tilsammen ca. 25 unger + hunner.
Åvedalsvann, 1 kull m/10 unger.
Begge obs. den 24.7. KO.
- TOPPAND : 1 par Krokevann, Haughomheiene 18.6. KO.
1 hunn Tjern på Lunde 21.7. TOH/MB.
- SVARTAND : Hekket spredt i hei-områdene, ungekull reg.
Sandvann, Øksendalsheiene (hunn + 2 pull.) 26.6. KO.
Håhellervann (hunn m/4 unger) 4.8. KO.
Ellers reg. i hekketiden i Grunnevann (1 par)
og Mydlandsvann (1 par + 1 hann) 3.6. KO.
2 ind. Rjupetjern, Øksendalsheiene 3.6. PH.
4 hunner Flåvann 27.7. KO.
- KVINAND : Oversomret vanlig i Øksendalstjern, max. obs.
8 ind. (5 hanner, 3 hunner) 17.6. KO.
- HØNSEHAUK : 1 reir m/4 pull. et sted i Sirdal 17.6. KO.

- FJELLVÅK : 1 par skutt Valevatn, Øvre Sirdal 10.7.
Forvekslet med ørn, "angrep" jente på sykkel
m. "Sirdalen" nr. 9/78.
- KONGEØRN : 1 juv. "nedre del av dalen" 17.6. KO.
- DVERGFALK : 1 par varslet (sannsynlig hekking) v/Lunde
21.7. TOH/MB.
- TÅRNFALK : 1 ind. Øksendalsheiene 18.6. KO.
1 ad. matet 1 juv. Øvre Sirdal 4.8. KO.
- HEILO : 1 ind. m/hekkeoppførsel v/Krokevann.
Haughomheiene 18.6. KO. Nordlig underart.
1 ind. Neset v/Tjørhom 29.5. RG.
- FJÆREPLYTT : 1 ind. m/1 pull. Krokevann 18.6. KO.
- ENKELT-
BEKKASIN : Funnet hekkende Øksendalstjern, Åvedals-
vann og Mydland. 2.-4.6. KO.
- GRÅSPETT : 1 ind. Øksendal 8.6. KO.
- HEIPIPLERKE : Vanlig hekkefugl enkelte steder Øksendalsheiene,
Mydlandsheiene og ved Håheller vann, KO.
- TORNSKATE : 1 ind. matet et kull utflytne unger Øksendal
den 24.7.-26.7. KO.
- MØLLER : 1 syngende hann Hammersmark 4.6. KO.
1 syngende hann Hompland 17.6. KO.
- TOPPMEIS : 1 ind. varslet (sannsynlig hekking) Hompland 17.6. KO.
- TREKRYPER : 1 ind. matet et kull utflytne unger Hompland 17.6. KO.
- LAPSPURV : 1 juv. Håheller vann 4.8. KO.

- SNØUGLE : 5-6 ind. obs. flere ganger v/Roskreppfjorden
vinteren 1966/1967. 1 ind. (hunn) ble skutt
"for å studere den nærmere" m/KO av E. Vatne.
Det var denne vinteren et enormt lemenår i disse
fjellområdene, veiene var f.eks. ifølge E. Vatne
"fulle" av døde lemen.

Observatører: Rolf Grimsby (RG), Tor O. Hansen (TOH), Marton
Berntsen (MB), Kåre Olsen (KO), Per Haugom (PH).

KVINNESDAL KOMMUNE:

- VANNRIKSE : 1 ind. i elva v/Sarons Dal 3.2.76. AK.
- RUGDE : 4 ind. Sandelia, Feda 19.11.78. KG/SG/GG.
- GRÅSPETT : 1 ind. Sandelia 3.6.78. KG/SG/GG.
- RINGDUE : 5 ind. Sandelia 19.11.78. KG/SG/GG.
- Observatører: Arnt Kvinnesland (AK), Kjell Grimsby (KG),
Svein Grimsby (SG), Gaute Grimsby (GG).

HÅGEBOSTAD KOMMUNE:

- KONGEØRN : Funnet hekkende et sted i kommunen 29.5.78.
Den 21.6. ble to unger obs. i reiret. KJ.
1 ungfugl som ble obs. et annet sted den 17.6.
stammet muligens fra nok et kull i et nærliggende område. KJ + B. Walseng.
- HVITRYGGSPETT : Reir med unger funnet v/Liansvann sommeren 78. KJ.
- RAVN : Reir funnet Meland 19.4., forlatt reir
u/Hekkfjell 19.6. og 1 par Hagevann 27.6. KJ + GB.
- GULSANGER : 1 sang ved Skothei 20.6. KJ/GB.
1 sang under Meåsen, Eiken 18.6. KJ/GB.
- MØLLER : 1 sang nedenfor Meland 6.6. KJ.
- RØDSTJERT : 1 sang ved Storevann 17.6. KJ.
1 sang ved Vestvassdalen 17.6. KJ.
2 sang Lykkje 17.6. KJ.
1 sang Skothei 20.6. KJ/GB.
1 sang ved Liansvann 22.6. KJ.
2 sang Landdalen 22.6. KJ.
- TOPPMEIS : 1 par Meåsen 19.6. KJ/GB.
1 par Landdalen 21.6. KJ/GB.
- BERGIRISK : 1 par ved Storevann 17.6. KJ.
- FURUKORSNEBB : 1 par med unger ved Tengstølvann 20.6. KJ/GB.
- Observatører: Kurt Jerstad (KJ), Glenn Bjørnstad (GB).

LYNGDAL KOMMUNE:

- LOM SP. : 2 ind. Kvavik 12.11. SH.
- SANGSVANE : 6 ind. Vatlandsvannet 4.4. KJ.
- TOPPAND : 1 hunn skutt Møska 21.12. KJ/SH.
- KONGEØRN : 1 ungfugl Bringsjordnes 24.3. KJ.
- ISFUGL : 1 ind. Årnes 20.9. SH.
- HVITRYGGSPETT : 1 ind. Hobden 12.8. SH.
- DVERGSPETT : 1 hann sang v/Øygardsvannet 28.3. KJ.
1 par Hobden 12.5. SH.
- VINTERERLE : 1 eller 2 ind. v/Kvåsfossen 16.4. KJ/GG.
- KORNRÅKE : 1 ad. Bringsjordnes 27.5. KJ.
- RAVN : Hekker spredt i kommunen:
1 ind. Grøvann 5.4. KJ.
1 par v/Kvåsfossen 24.4. KJ.
1 par Slettås 16.4. KJ.
- GULSANGER : 2 ind. sang Vemestad, Kvås 2.6. KJ/GB.
1 ind. sang Røyseland, Kvinesheia 5.6. KJ.
- MØLLER : 1 ind. sang Røyseland 5.6. KJ.
1 ind. sang Bringsjordnes 31.5. KJ.

BØKSANGER : 1 syngende hann v/Li 8.5., 16.5. og 2.6. KJ.
 2 par + 6 syngende hanner + 1 ind. i edelløv-
 skogli ved Skoland juni 78. KJ.

TREKRYPER : 1 par ved Skoland 1.6. KJ.

ROSENFINK : 1 sang Bringsjordnes 27.5. KJ.
 1 sang Fareit 31.5. KJ.

HORTULAN : 1 sang Bringsjordnes 31.5. KJ.

Observatører: Kurt Jerstad (KJ), Glenn Bjørnstad (GB),
 Svein Hovden (SH), Gaute Grimsby (GG).

LINDESNES KOMMUNE:

KATTUGLE : En rugende hunn (på 1 egg) i kasse ved
 Tarvannet 6.4.78. K. Jerstad/S. Hovden.

Kattugle. Foto: Hallvard Vinje.

KÅRE.

Bernt K. Knutsen

Piplerka har til nå stort sett inneholdt stoff om fugl og observasjoner av fugl. Lite og intet har vært skrevet om mannen bak kikkerten, med blyant og notisbok alltid i beredskap. Mannen med "falkeblikket" som ser alt, hører alt og liker alt ----- som smaker av fugl. Amatørornitologen med stor "A", autodidakten som vet det meste om fuglelivet i Vest-Agder, og alt om fuglelivet på Lista.

Vi vil denne gang presentere dere for en av gutta som har gjort og gjør en stor innsats for ornitologien både som hobby og som vitenskap. I mer enn tyve år har han hatt denne hobbyen som han er like glad i idag som da han startet opp og gikk i helene på "storkarer" som Bernhoft-Osa og andre som besøkte Lista.

Mannen vi retter søkelyset på, er

Vest-Agder, LRSK -personlig,

Kåre Olsen, 1942 modell.

"Det er det samme hvor i verden

jeg bor, bare jeg kan se Lista fyr".

Den som leser Haftorns "Norges Fugler",

vil til stadighet støte på navnet

K. Olsen som referanse til observasjoner

fra Vest-Agder.

Kåre forteller: "Fuglelivet har interessert meg helt siden guttedagene. Vi var to-tre kamerater som holdt sammen og "forsket" rundt i naturen. Noe av det første jeg husker, er at vi for rundt og "leitet etter vibereir". Jeg har enda notater som viser at vi år om annet fant bortimot 150 reir bare rundt Borhaug-området. Nå er vipebestanden bare en brøkdel her - akk ja. Ellers husker jeg at vi fikk være med den engelske fugle-ekspedisjonen fra Cambridge University som lå på Lista hver høst fra 1951 - 1955 for å studere fugletrekket. Vi guttene fikk være med å se på ringmerking og ellers på rene observasjonsturer rundt i terrenget. Siden 1956 har jeg mer eller mindre regelmessig notert ned mine observasjoner, så mine "samlede verker" om Listas fugleliv er blitt ganske stort av omfang etterhvert.

Etter noe år dabbet interessen av hos mine kamerater, men selv holdt jeg koken, og i 16 års alderen fikk jeg kontakt med

Halvdan Møller som var lærer i Herad på den tiden. Under turer vi hadde sammen og senere brevveksling, inspirerte han meg til fortsatt å kikke etter fugl og penset meg også mer inn på naturvernsaken. Og denne kombinasjonen av fugleliv og naturvern har gitt min hobby et videre og rikere perspektiv."

Vi spør Kåre om hvorfor han mener det er så viktig å registrere og rapportere alle slags fugleobservasjoner:

"Tanken bak dette er å prøve å holde en løpende oversikt over fuglebestandens utbredelse og størrelse, hekking, trekkforhold, overvintringsområder o.l. Og hva er så vitsen med det? Vel, kanskje først og fremst for å kunne sette inn med hjelpetiltak hvor dette er mulig hvis en art ekler bestand blir truet på en eller annen måte. Det kan kanskje også være viktig å huske på at fuglene kan betraktes som indikatorer på hva som foregår ute i naturen, forhold som tilsist kan ha betydning også for menneskene."

Hva er det som gleder deg mest på dine vandringer langs Lista-strendene:

"De varierte landskapstyper med fjell- og klippekyster i nord, rullestein og sandstrender og endelig skjærgård og lunere farvann i sør, gjør at også fuglelivet er variert og rikt hele året igjennom. Dertil kommer at de menneskelige inngrep er forholdsvis få - og det er god plass. Å vandre her langs strendene - i alle slags værforhold- og studere fugl og planter, stein og ellers alt det sjøen representerer, gir meg mange gleder."

Er du fornøyd med vernet av viktige trekk- og hekkebiotoper på Lista:

"Foreløpig er det hele bare planer som ser ut til å ta svært lang tid å få gjennomført. Men hvis "Lista-utvalgets" utkast til verneplaner blir endelig vedtatt, er jo det helt flott. Sett ensidig utfra et fugle-

naturvermessig synspunkt, kunne en naturligvis ha ønsket enda flere viktige lokaliteter medtatt i verneplanen. Jeg tenker da på Kviljobrønnen, deler av Hellemyra, Nordhasselmyra, deler av Vatnemarka og hele Vere- sump og myrområdet. Men hensynet til de store jordbruksinteressene veier jo naturligvis også tungt. En viss avveing av interessene er nok ikke til å komme bort fra."

Skjeand. Foto: Arne Grønsund.

Om du hadde økonomi, makt og myndighet til det, hva kunne du tenke deg å gjøre for fugler og fuglevenner på Lista ?

"Hvis grunneierne i de aktuelle verneområder fikk utbetalt en rettmessig erstatning for reelle og påviste ulemper de blir påført ved fredning av områdene, tror jeg mye av motstanden mot verneplanene og fuglefolk ville falle bort. Ellers kunne jeg tenke meg en viss "restaurering" av endel våtmarker på Lista, bl.a. Slevdalsvann som holder på å gro igjen etter at tilførselsbekken for endel år siden ble ført utenom vannet. Ny, tett demning ved Jølletjern slik at ikke reven, som nå, får alltfor lett adgang til reirstedene når vannet synker utover vår og sommer, At det blir opprettet et skikkelig, håndfast oppsyn for de nåværende og kommende naturvernområder på Lista. Samt en fast bemannet fuglestasjon for hekkeundersøkelser, terkkobservasjoner og ringmerking og muligens vask av oljeskadde sjøfugl." Har du noen tanker om foreningsarbeidet på lokal-, fylkes- og landsplan ?

"På lokal- og fylkesplanet var det å ønske at en langt større del av foreningens medlemmer ville delta mer aktivt i de mange gjøremål, slik at oppgavene kunne bli mer fordelt, til glede både for fugl og folk. Prestisjemessige hensyn og personlige motsetninger burde ikke få ødelegge for den gode sak N O F står for. På landsplan håper jeg de ansvarlige snart får skikk på det ellers utmerkede tidsskriftet vårt "Vår Fuglefauna", slik at det kommer når det skal."

Du har vært en ivrig skribent i Piplerka. Hvilke oppgaver mener de et slikt lokaltidsskrift bør ha ?

"Det bør først og fremst vise hva foreningen stiller med. En må huske at de fleste av våre medlemmer bare sjelden har anledning til å delta på møter, ekskursjoner og andre aktiviteter. Referater og informasjon fra foreningsarbeidet bør derfor være med. Ellers selvfølgelig mer populært stoff som medlemmene vil dele med andre: Naturopplevelser, iakttagelser eller meningsutvekslinger. Resultatet av alle registreringer som lokallagenes medlemmer har vært med på å samle inn, f.eks. Atlas, Vannfugltellinger, Vinterfugltellinger, Oljeregistreringer og L R S K-observasjoner, bør også publiseres her - regelmessig. Dette tror jeg får folk flest til å delta mer ivrig i de forskjellige undersøkelsene. Jeg mener også at et lokaltidsskrift ikke bare har verdi på lokalt plan, noe av stoffet har sikkert også verdi for fagornitologer på landsplan.

Er det en spesiell fugl som står ditt hjerte nær ?

"Her tror jeg nok at vipa tar førsteplassen. Denne vakre og koselige fuglen har nok i alle år stått mitt hjerte nærmest. Den er en vårens budbringer, en optimist som ankommer med første mildvårsperiode i slutten av februar eller i begynnelsen av mars. Dens våryre fluktlek og samtidig noe sørgmodige skrik slår på strenger i meg som gjør det godt å være menneske."

Vipe. Foto: Arne Grønsund.

Jobben med L R S K, har den gitt deg noe ?

"Arbeidet i LRSK har vært interessant på mange måter, og gitt meg et utvidet kjennskap til fylkets fuglefauna og fuglefolk, som jeg har hatt mye glede av. Samarbeidet innen komiteen har også vært svært godt, og vi har hatt mange hyggelige (og lattermilde) "nattmøter" opp gjennom årene. Men selvfølgelig har det også vært mye unødvendig rutinearbeid med purringer etter beskrivelser, overføringer av rapporter til "standard" A 5 ark o.l. Noe skyldes nok latskap og slurv hos observatøren, noe nok også uenighet i måten LRSK har vært drevet på de senere år. Forhåpentligvis vil nye krefter kunne føre dette viktige arbeidet videre på en bedre måte." (Det skal bli vanskelig. Red.anm.)

Hva er din største fugleopplevelse i året som gikk? (1980)

"Opplevelsen av det myldrende livet av de tusener av vadere som rastet langs Listastrandene under trekktoppen 13. og 14. 9., sitter enda i meg. Omtrent som i "gamle dager". Observasjonen av hubro på kloss hold, etter flere års fravær, er også av de ting jeg minnes med glede."

Hva var det verste som hendte ?

Det var svært sørgelig å være vidne til den store mengde trekkfugl, flest vipper og rugder, som fant sin død langs Listastrandene under den langvarige kuldeperioden i mars 1980. Ellers var nok den store oljekatastrofen som rammet sjøfugl, også på våre kanter, rundt nyttårstider absolutt det verste."

Hva mener du om utsetting av kanadagås og andre fuglearter som egentlig ikke hører hjemme her ?

"Prinsipielt mener jeg at en skal være svært forsiktig med å innføre "nye" dyr til faunaen (jfr. villminken). Tilsynelatende finnes det dog både biotop- og ernæringsmessige "nisjer" i sørlandsnaturen som ikke utnyttes helt av

eksisterende fauna. Og både kanadagås og fasaner er jo staselige fugler som jeg ikke har noe imot å treffe på ute i naturen. Det finnes jo røster som hevder at kanadagås kan fortrenge f.eks. grågås, og da blir det straks mer betenkelig.

Men derom strides de lærde -

forelespig sitter jeg på gjerdet. Kanadagås. Foto: Hallvard Vinje.

Et forhold som angår denne problematikken, har jeg imidlertid reagert over. Når det tillates skutt hønehauk (angivelig skadehauk) ved utklekkingssteder for fasaner som senere skal settes ut med tanke på jakt (f.eks. i Vestfold), da er jeg ikke med lenger."

Hva synes du om reirfotografering ?

"Reirfotografering bør kun bedrives av erfarne fotografer som kjenner fuglelivet og de forskjellige arters reaksjoner på forstyrrelser. Enhver naturvenn bør ha fuglenes ve og vel i første rekke. Motiver skulle det vel være nok av å trimme seg på likevel."

Jeg takker Kåre for at han var så sporty og stilte opp til dette intervjuet. Håper vi kan følge opp dette med å "presentere" andre av "gutta" i senere nummer av PIPLERKA.

VERNEPLANEN FOR VÅTMARKER ER UTE TIL HØRING

Helge Kiland

Verneplanen for våtmarker er nå ute til høring hos ca. 430 grunneigjarar og eit femtital andre instansar (nemnder, råd, organisasjonar, kommunar osv.). Høringsfristen er 15. oktober.

Verneforslaget gjeld desse områda:

Nr.	Lokalitetsnamn	Landareal	Brakk/salt vassareal	Fersk- vassareal	Total- areal
1.	Kjosbukta, Kristiansand	25	90		115
2.	Lohnemyran, Søgne	90		30	120
3.	Sognevannet, Vennesla og Songdalen	75		280	355
4.	Søylekilen og Sånum, Mandal	25	335		360
5.	Audna, Lindesnes	150	600		750
6.	Kjerkvågen, Lindesnes	80	320		400
7.	Nedre Lyngdalselva, Lyngdal	160	600		760
8.	Røyrtjønn, Farsund	135		25	160
9.	Lundevågen, Farsund	30	90		120
10.	Hanangervann og Kråkenesvann, Farsund	600		1950	2550
11.	Kviljobrunnen, Farsund	40		80	120
12.	Nesheimvann, Farsund	730		920	1650
13.	Slevdalsvannet, Farsund	20		400	420
14.	Prestvannet, Farsund	90		340	430
15.	Steinodden, Farsund	780	360		1140
16.	Loga, Flekkefjord	15	155		170
Totalt		3045	2550	3925	9620

Verneplanen har vore utsett for ein del endringar undervegs, og nokre endringar har au skjedd etter at planen blei trykt:

- Kviljobrunnen er grøfta opp og er nok for alltid tapt som våtmarksområde. Etter mykje fram og tilbake fann Miljøverndepartementet konfliktene med landbruksinteressene for store og trakk seg.
- Steinodden er nå foreslått som landskapsvernområde i stadenfor naturreservat, som Lista-utvalet gjorde framlegg om. Men eg trur ikke det treng å bety noko dårlegare løysing for verneinteres-

sene. I og med at området blir foreslått som landskapsvern-
område slik som resten av Lista-strendene, er området au utvida
til og med leplantingane innanfor.

- Sognevannet blir verna midlertidig som naturreservat 31. juli.
Grunnen var at ein del av strandsona elles ville bli utsett for
skjemmande utfylling i form av store steinar og trerøter etter
oppdyrking.

Det er laga eit eige vedlegg til verneplanen med framlegg til
vernereglar for kvart enkelt område. I tillegg inneheldt vedlegget
au ein oversikt over alle berørte eigedomar og grunneigarar, andre
høringsinstansar og framlegg til skjøtselsplanar for Nesheimvann,
Hananger-Kråkenesvann og Loga. Det er au meininga å laga skjøtsels-
plan for Steinodden, men her er det ennå ein del uavklara spørsmål
i sb.m. massetak, fornminne og radiopeileanlegg.

Verneplanen inneheld au ei liste over 114 verneverdige våtmarks-
område over heile fylket. Det er altså bare for eit fåtal av desse
at ein gjer framlegg om vern etter naturvernlova. Område av meir
lokal verneverdi er det fyrst og framst eit lokalt ansvar å ta
vare på. Kommunane har her ein del verkemiddel ved planlegging
eller praktisering av særleg bygningslova og strandplanlova. Etter
forslaget til ny planleggingslov vil kommunane dessutan få høve
til å regulere slike område til naturvernområda. I rundskriv frå
fylkesmannen er kommunane gjort merksame på desse tinga.

Eg vil til slutt rette ein takk til dei ornitologiske foreningane
og dei enkeltmedlemmane som har hjelpt til med registreringar o.a.
så langt. Men det er ennå eit stykke att før desse våtmarksområda
er endelig sikra for ettertida. Det vil vera fint om alle fugle-
interesserte kunne vera med å bakke litt opp om verneplanen nå i
høringsrunden. Det kan kanskje føre til at planen får ei meir
positiv mottaking hos høringsinstansane. Heilt til sist vil eg
minne om at lokalavdelingane au skal uttale seg til planen.

DELTA I VINTERFUGLTELLINGEN 81/82!

HJELP TIL Å KARTLEGGE NORSKE FUGLERS OVERVINTRING

Vinterfugltellingen står foran sin tredje sesong. Forrige sesong økte antall talte ruter til det dobbelte (160 ruter mot 82 året før). Denne økningen gir betydelig bedre og sikrere resultater enn året før. Det er likevel plass til atskillig flere deltakere.

Resultatene fra siste sesong er under bearbeidelse og vil bli presentert i ett av de kommende nummer av "Vår fuglefauna". 3 perioder inngår i tellingen. Du kan velge mellom to alternativer:

- I. Bare periode 2 (midtvintertellingen).
- II. Alle 3 perioder.

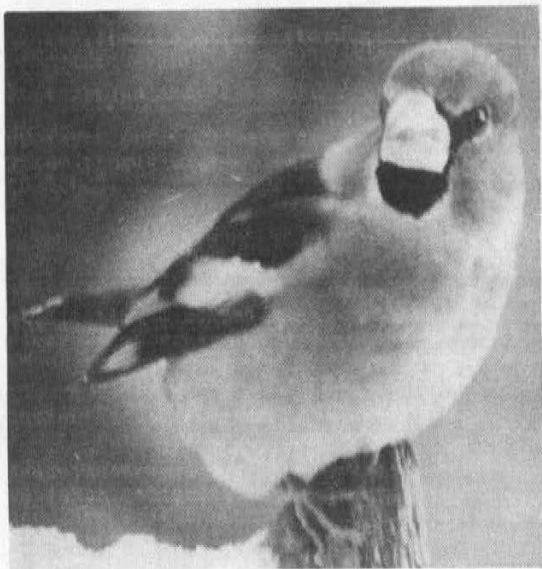
Vinterens telleperioder blir:

- Per. I. 21.-29. nov.
- " II. 25. des.-6. jan.
- " III. 30 jan.-7. febr.

Adresser:

Vinterfuglkomiteen,
Avd. for zoologisk økologi,
Zoologisk Museum,
Universitetet i Bergen
5014 Bergen-Univ.

Lokale organisatorer er:
Tor Oddvar Hansen (hoved-
kontakt)
Leif E. Gabrielsen
Einar Hansen
Arnulf Ermesjø

Kjernebiter, vinterfugl i Mandal.
Foto: Hallvard Vinje.

SMÅ STYK KER.

LOHNEYMYRA VINTEREN 1980/81

Første gang jeg besøkte Lohnemyra denne vinteren var 14.12.80. Jeg så da 1 sangsvane, noen stokkender og ei heire.

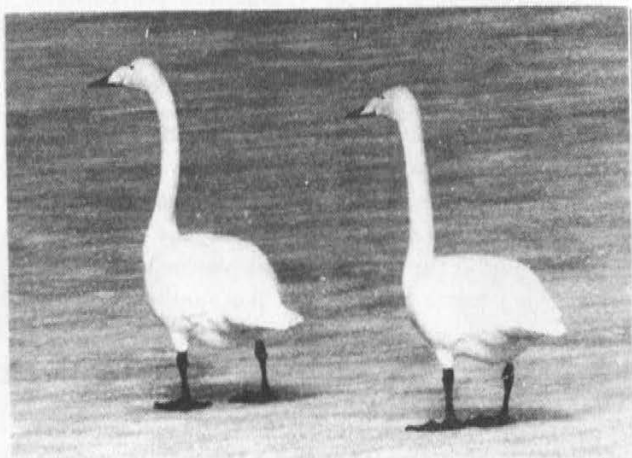
Neste gang jeg var ute var i begynnelsen av dette året. Da var det kommet ei sangsvane til, men ellers de samme fuglene som tidligere.

Da jeg kom ut i slutten av januar var det 4 sangsvaner, flere stokkender (muligens noen krikkender) og ei heire. 8.2.81

låg det 6 sangsvaner, 2 var ung-

fugler. De holdt seg sammen med 2 av de voksne, mens de 2 andre holdt seg for seg selv.

Vi får håpe det fortsatt vil være svaner på Lohnemyra i fremtiden. Det er snakk om å tørrlegge store deler av myra. Hvis det skjer er det vel stor mulighet for at det ikke blir åpent vann, og da forsvinner svanene også.

Sangsvaner fotografert i Nesheimvannet
av Oddvar Pedersen.

Per H. Netland

Vern
åre
åtmærker

SKARVEHAUKEN (ACCIPITER PHALACROCORAX) I LYNGDAL

Leif E. Gabrielsen

Dette er en artig episode som jeg opplevde vinteren 78-79 på Rosfjord i Lyngdal. En stille søndagsformiddag da jeg vandret langs Rosfjorden i håp om å få se noen vannfugl, ble jeg plutselig oppmerksom på en flokk kråker som stupte etter tur mot noe som lå i sjøen og bakset. Episoden fant sted ca. 100 m fra meg, så jeg løp nærmere. Etter hvert kunne jeg se et par vinger som stakk opp av vannet og slo vilt om seg mens kråkene angrep som bombefly. Plutselig kastet fuglen seg opp av vannet og fløy lavt over vann mot land med kråkene like bak. Til all min forskrekkelse oppdaget jeg etter hvert at det var en hønsehauk jeg hadde foran meg. Den vant etter hvert høyde og nådde toppen på en kolle hvor den fant et gammelt tørt tre den vaglet seg i. Der satt den og dukket hver gang kråkene angrep. Disse ble sikkert meget plagsomme etter hvert, så den fløy av og forsvant. Da den satt i treet, lignet den aldri så lite på en skarv som tørker vingene etter en fisketur.

Andre jeg har snakket med har aldri hørt om eller sett noe lignende, så man kan kanskje regne med at hønsehauken ikke så altfor ofte tar seg svømmeturer. Den lå i vannet et par minutter før den lettet, og det så ut som om den var helt under av og til også. Jeg vil tro at det var en bølge som var hovedårsaken til at den lettet fra vann.

Søndagsutflukten fortsatte, men dessverre uten flere uvanlige innslag.

SPETTMEIS MED TEMPERAMENT

Leif E. Gabrielsen

Dette var noe jeg opplevde hjemme på Øyslebø for et par år siden. Jeg var ute og gikk og kom til å kikke på en spettmeis som satt og hakket på en nøtt den hadde kilet fast i barken på en bjørk. Spettmeisen hakket og hakket, mistet nøtten ned, hentet den igjen og hakket videre. Men uten resultat. Nøtten var og ble like hel. Fuglen løp rundt stammen, hakket med hodet både nedover og oppover og forbannet denne trassige nøtt med sitt spinkle spettmeis-språk. Men den gang ei, nøtten ga seg ikke den, så spettmeisen måtte gi seg. Så den fløy avsted frustrert som aldri før på sine gamle dager.

Jeg har ofte sett aggressive spettmeiser på fuglebrett, men noe så sint som denne har jeg aldri sett. Kan slik hissigheit passe for oss i Mandal Lokallag som har valgt *Sitta europaea* som sitt emblem?

1979:

- Over 10 000 ringmerkede fugl
- Over 100 000 fink på en dag
- Franklinmåke, sitronerle, østsanger

Lyst til å lese mer om dette?

ÅRSRAPPORT 1979 FRA MØLEN BESTILLES VED Å
SENDE KR.18,- OVER BANKGIRO 7166.20.27531
PÅ FØLGENDE ADRESSE:

MØLEN ORN. STASJON
p.b. 220, 3201 Sandefjord

FISKEMÅKEKOLONI VED FERSKVANN

Bjørn V. Olsson

I Bergvann i Egsheia ved Kristiansand er det de to siste årene etablert en koloni med fiskemåker på et par øyer i vannets nordende (se vedlagte kart).

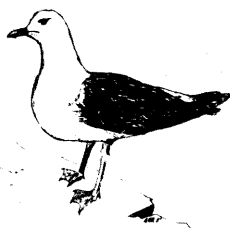
19.5.80 var første gang jeg oppdaget denne kolonidannelsen. Det var da ca. 30 fiskemåker tilstede, og jeg observerte flere paringer. Ellers var adferden som på en vanlig hekkeplass ved sjøen.

Senere på sommeren snakket jeg med en kjenning, Bjørn Haugerud, som fortalte at han hadde svømt over til den ene øya og kontrollert om hekking hadde funnet sted. Det var flere reir med egg, men liten klekking. Dessuten nevnte han at eggskallene var svært tynne.

Ved en senere anledning (7.7.80) var jeg ved Øvre Hellerstøvann for å fotografere øyenstikkere. I sydenden av vannet gikk to fiskemåker til angrep, som om de skulle hevde territorium. Jeg oppdaget likevel ikke noen unger i nærheten.

I siste halvdel av mai 1981 besøkte jeg igjen lokaliteten i Bergvann. Måkene var tilstede i omtrent samme antall som året før. Dessverre har jeg ikke fått gjort ytterligere observasjoner på dette stedet i år, men ved Øvre Hellerstøvann har to par fiskemåker hatt vellykket hekking. 1.7.81 traff jeg her på 2 kull med to dununger i hvert, mens 4 voksne måker gjorde store anfall for å skremme meg vekk.

(Kart se neste side.)

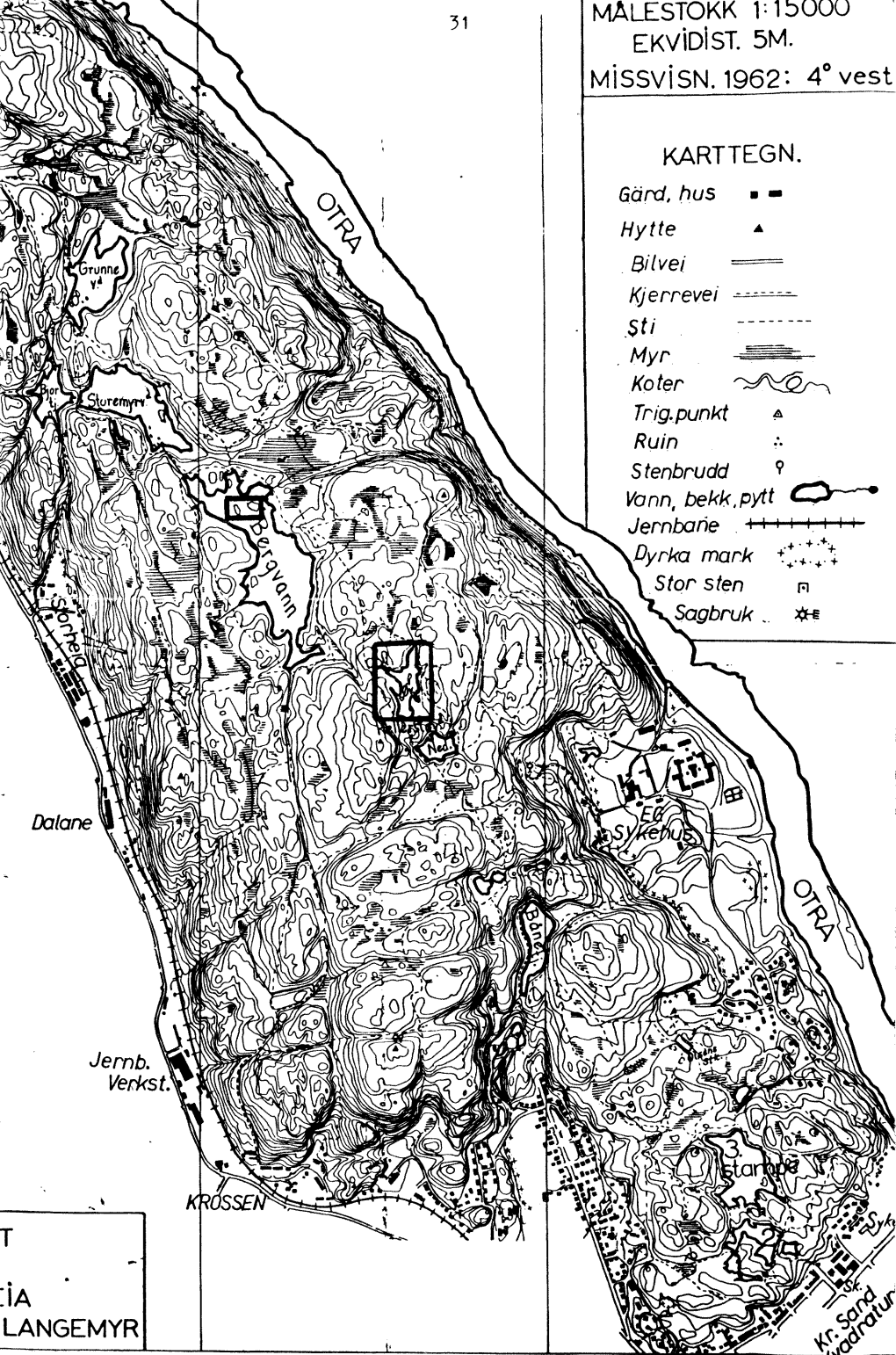

Fiskemåke. Tegnet av "Coming man"
Atle H. Qvale.

MALESTOKK 1:15000
 EKVIDIST. 5M.
 MISSVISN. 1962: 4° vest

KARTTEGN.

Gård, hus	■ ■
Hytte	▲
Bilvei	=====
Kjerrevei	- - - - -
Sti	- - - - -
Myr	=====
Koter	~~~~~
Trig.punkt	▲
Ruin	∴
Stenbrudd	?
Vann, bekk, pytt	~~~~~
Jernbane	+ + + + +
Dyrka mark	* * * * *
Stor sten	□
Sagbruk	✱ ✱

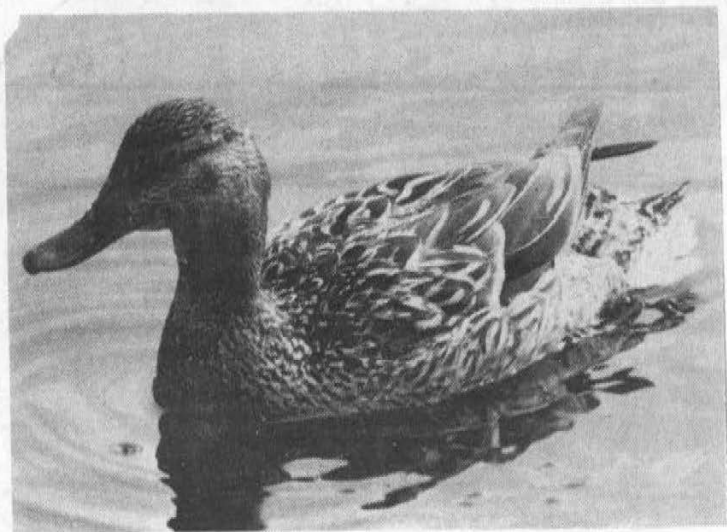
SENE UNGER AV STOKKAND

Bjørn V. Olsson

22.8.81 var jeg en tur ved Kjøita i Otra for å fore endene. Til min store forbauselse hadde en av endene 5 daggamle dununger på slep.

Det virket ikke som om morsinstinktet var særlig sterkt så sent på året. Hunnen med ungene var den første som fløy meg i møte for å spise maten jeg kastet ut. Ungene var forlatt og helt ubeskyttet mens moren konsentrerte seg om å få i seg mest mulig mat. Først da det ble slutt på maten svømte hun rolig tilbake til ungene som hele tiden hadde oppholdt seg vimende rundt småbåtene ca. 50 m borte.

Hvilken sjanse disse ungene hadde til å overleve tør jeg ikke si noe om, men likevel må en ha lov til å undres over hva som kan ha fått anda til å gå igang med egglegging på et så sent tidspunkt som slutten av juli.

Stokkand ho. Foto: Hallvard Vinje.

TURREFERAT FRA N.O.F. JÆREN LOKALLAGS LISTATUR 1981

Vi i Jæren lokallag har nå i en årrekke hatt årlige turer til Lista. Denne gang la vi turen til helgen før pinse fra 29.5.-31.5.81. 11 mann stilte opp denne gang, noe som var betydelig mindre enn i fjor.

Utbyttet av turen derimot ble omtrent som fjorårets. Vi så i alt 96 arter, men noen artsliste kan vi dessverre ikke komme med, for det må jo godkjennes av LRSK først.

Men jeg tar meg den frihet og nevner opp noen arter som vi har sett der nede hvert år, og som det er umulig å unngå å oppdage.

F.eks. sivsanger. Hvis du skal unngå å oppdage den, må du gå med bind for øynene og ha gode ørepropper og øreklokker på deg, da kan du kanskje unngå å observere den.

Jeg kan jo også nevne at vi var så "uheldige" å skremme opp noen heippiplerker fra reir der nede. Hvis en går i utmarka på Lista vil jeg si at det er kjempeflaks å ikke skremme opp ei heippiplerke fra reir. Vi så også 4 knoppsvaner i Nesheimvannet, ja, dvs. vi tror ihvertfall at det var det, etter å ha gransket diverse litteratur. Ja, for skal ikke de være ganske vanskelige å artsbestemme?

Jeg regnet og dividerte på det og kom fram til at vi etter den ene helgens tur må sende ned 93 beskrivelser. Selv om det bare trengs en kort beskrivelse tar det jo en dag å bli ferdig.

Nei, dere i LRSK, nå må det nytenkning til, hvis dere vil få inn observasjoner. Ja, for det er vel det som er meningen med den kilometerlange listen. Men det må jo ha stikk motsatt virkning. Folk som er aktive, kan ikke sette seg ned å skrive 50 beskrivelser av sivsangere som de har sett eller hørt i løpet av en uke, det bør jo alle kunne forstå, for det er "håll i haave". Så jeg kan godt forstå Listafolkets harme over LRSK. Og dere må være lykkelige hvis det ved et uhell skulle havne 1 beskrivelse fra vår tur.

Til slutt vil jeg komme med et forslag til dere i LRSK - Vest-Agder. Ta dere tre helgeturer til Lista og undersøk området

grundig. Jeg vil da betegne det som et arbeidsuhell hvis dere kommer tilbake med mindre enn 200 beskrivelser, for husk at hver observasjon av den enkelte art skal beskrives. Da får kanskje pipen en annen låt og dere forstår kanskje bedre Lista-ornitologenes harme over LRSK Vest-Agder.

God tur.

Hilsen formannen i
Jæren lokallag.

Den siste offisielle norske fugle- navnlisten er kommet!

Norsk Ornitologisk Forening og Norsk Zoologisk Forenings felles komité, Norsk navnekomité for fugl (NNKF), har lagt fram en større rapport om sin virksomhet. Rapporten inneholder følgende avsnitt:

1. Kort oversikt over fuglenavnkommitéens historie fram til oktober 1979.
2. Det nye reglementet for NNKF.
3. Sammensetningen av NNKF etter 1.1.1979.
4. Arbeidet med norske navn på utenlandske fugler.
5. Arbeidet med de norske navnene på den nye bokmålslisten.
6. Arbeidet med den første nynorsklisten.
7. Arbeidet med den første samiske fuglenavnlisten.
8. Liste over norske navn på slekter.
9. Definisjonen av norsk område - utvidelse av innrapporteringsområdet i norske farvann.
10. Underart - ikke rase. Oppfølging av nomenklaturreglene.
11. Systematikk.
12. Fuglenavnlisten - forklaring til de forskjellige kategoriene I-IV.

I det siste avsnittet presenteres den siste offisielle fuglenavnlisten på både bokmål og nynorsk. Denne listen ble først offentliggjort av Norsk Zoologisk Forening i sin liste over norske virveldyr i 1961, og i 1976 kom den ut for annen gang. Ny systematikk, enkelte navnejusteringer og en rekke tillegg er blant årsakene til at fuglenavnlisten nå er offentliggjort separat, og bare 5 år etter at den siste virveldyrlisten kom ut. Listen har vært forelagt både Norsk språkråd og Norsk målfore-arkiv.

Det var planlagt at NNKF's rapport skulle trykkes i *Vår Fuglefauna*, men av forskjellige årsaker er den nå kommet ut som et supplement til tidsskriftet *Toppdykker'n*. Rapporten kan bestilles fra: Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus, Zoologisk Institutt, Postboks 1050, Blindern, Oslo 3 ved å betale kr. 11,80 (kr. 10,- + kr. 1,80 i porto) pr. stk. over postgirokonto 3705043.

ÅRSRAPPORT 1980. NOF MANDAL LOKALLAG

Formann: Bernt K. Knutsen

Sekretær: Arne Grønsund

Kasserer: Tor Lerbæk

Styremedl.: Hallvard Vinje, Runar Jåbekk og Leif E. Gabrielsen

Varamann: Finn Jørgensen og R. Karlsten.

Fuglekasseprosjekt: Finn Jørgensen (gr. 1)

Bibliotekar: Hallvard Vinje

Lokal rapportkommite: Bernt K. Knutsen, Leif E. Gabrielsen
og A. Grønsund

Utsendt til årsmøtet: A. Grønsund

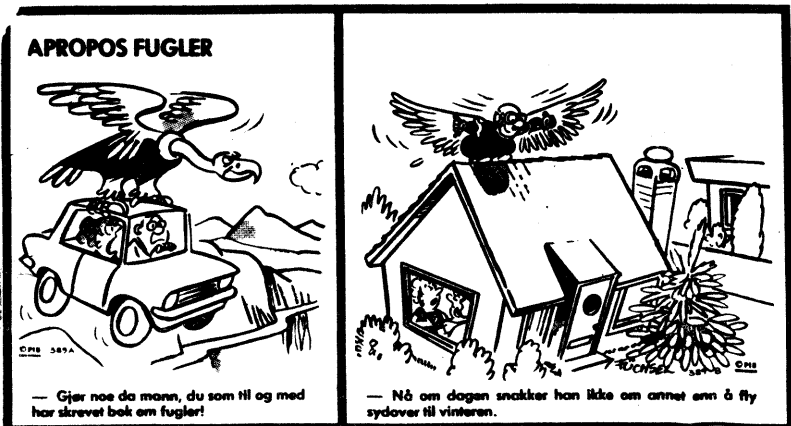
Vi har også i år hatt et utmerket år, både angående medlems-
tall og fremgang for øvrig. 14 medlemsmøter, 4 styremøter,
3 ekskursjoner og 1 utenlandstur som gikk til Danmark.

Fremmøtet på medlemsmøtene er godt, ca. 21 medlemmer i gjennom-
snitt. Og med et totalt medlemstall på 36, så er dette godt.

På ekskursjonene som i sin helhet har gått til Lista, er og
fremmøtet godt. Og med fine artslistene.

Danmarksturen var også vellykket. Det ble en slags stadfestelse
av det vi så i fjor. Leif E. Gabrielsen og Bernt K. Knutsen
hadde også i år gjort en fabelaktig jobb på forhånd.

Arne Grønsund

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

-AVDELING VEST-AGDER-

REFERAT FRÅ ÅRSMØTET 27. JANUAR 1981

Årsmøtet i NOF/avd. Vest-Agder blei halde i kantina til fylkeskommunen. Det var bare 16 frammøtte. Lokallaga i Kristiansand og Vennesla glimra med sitt fråver.

Sak 1: Årsmøteinnkallinga.

Innkalling til årsmøtet var blitt sendt til lokallaga alt i november. Det verka likevel som om årsmøtet var dårleg kjent i enkelte lokallag. For å rette på dette kan det seinare vera aktuelt å minne om årsmøtet i avisene eller i Piplerka. Innkallinga blei godkjent.

Sak 2: Val av referent og møteleiar.

Helge Kiland blei valt til referent og Eldar Wrånes til møteleiar.

Sak 3: Årsmelding.

Godkjent utan merknader.

Sak 4: Rekneskapen.

Den økonomiske situasjonen ser lysare ut, særleg pga. tilskot på kr. 5000,- fra Sjøfuglprosjektet og kraftig reduksjon i trykkingsutgiftene til Piplerka.

Sak 5: Val.

I styret var formann og kasserar ikkje på val. Nytt styremedlem i stadenfor Tor Oddvar Hansen blir Sverre Sandersen. Arne Grønsund og Helge Kiland held fram eit år til.

Styret for 1981 blir da slik:

Eldar Wrånes	formann
Bjørn Vidar Olsson	kasserar
Helge Kiland	skrivar
Sverre Sandersen	styremedlem
Arne Grønsund	"
Arnulf Ermesjø	"

Tidsskriftkomiteen:

Arne Grønsund (ansv. red.)
 Leif E. Gabrielsen
 Hallvard Vinje
 Bernt K. Knutsen
 Bjørn Erik Hellang (kontaktmann for Lista)

Mandal lokallag har etter spørsmål fra styret tatt på seg ansvaret for Piplerka i 1981. Kontaktmann frå Kristiansand manglar.

Atlaskomiteen:

Jørn O. Hansen (hovudkontakt)
Leif E. Gabrielsen
Nils Helge Lorentsen

Kristiansand manglar.

LRSK: Eldar Wrånes (hovudkontakt)
Kurt Jerstad
Kai Fossberg
Leif E. Gabrielsen
Jørn O. Hansen

Det kom noko uventa at ikkje Kåre Olsen var viljug til å halde fram i komiteen. Eldar Wrånes presiserte at han ikke kunne tenkje seg meir enn eit år i komiteen.

Vassfuglteljingskomiteen:

Gustav Ersdal (hovudkontakt)
Kenneth Moseidjord
Bernt K. Knutsen
Bjørn V. Olsson

Vinterfuglteljingskomiteen:

Tor Oddvar Hansen (hovudkontakt)
Leif E. Gabrielsen
Einar Hansen
Arnulf Ermesjø

NB! Kristiansand må snarast mogleg stille med folk til dei komiteane som nå manglar representasjon frå Kristiansand.

Sak 6: Km-godtgjersle.

Etter forslag frå styret blei det vedtatt å yte kr. 0,65 pr. km. for kjøring i samband med møte i styret og i komitear tilknytte fylkeslaget.

Sak 7: Eventuelt.

a) Kanadagås

Brev frå DVF om oversikt over utbreiinga av kanadagås blei sitert. Lokallaga blei oppfordra til å sende inn opplysningar. Kopi av brevet vil bli sendt til lokallaga.

b) Verdens villmarksfond

NOF har stilt seg kritisk til VVF pga. ein del utspel omkring Altasaka og oljeboring i nord. VVF har seinare hevda at desse utspela var gjort av enkeltpersonar. VVF har tidlegare ikkje vore viljuge til å støtte NOF i prosjekt der NOF er eine-ansvarleg. Men det ser nå ut til å ha komme til semje mellom dei to organisasjonane og VVF skal nå gje støtte til eit prosjekt om hønehaug der NOF står som ansvarleg.

c) Alkejakt

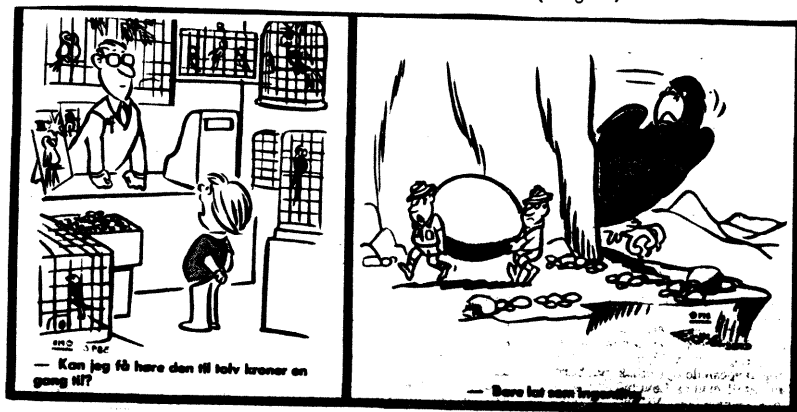
Det er i dag lov å jakte på freda fuglar utanfor territorialgrensa (4 mil). Det er ikkje lov å omsetja fuglane og ein må betale ei symbolsk avgift. Dette går særleg utover alkefuglane og det gjer dessutan kontrollen med ulovleg jakt på desse fuglane vanskelegare. Det blei dessutan uttrykt uro over uansvarleg/ukontrollert jakt på "oljeskadd" fugl, der det synes som politiet er blitt altfor dårleg informert av viltneemdene.

Formannen har tidlegare tatt opp alkejakta med NOF sentralt som har gått vidare til DVF med henne. Årsmøtet vil be hovudforeininga arbeide vidare med spørsmålet for å få dette inn i samband med framlegg til ny viltlov.

Årsmøtet blei avslutta med spørsmålskonkurranse med premiering, bollar og brus og lysbildekåseri om fuglefjell i Lofoten.

Kristiansand 28. januar 1981

Helge Kiland
(sign.)

FOR NORSK ORNITOLOGISK FORENING, KRISTIANSAND LOKALLAG

- ONSDAG 30. SEPT.: Fellestur med Zoologisk forening til Dyreparken. Kenneth Østensen viser slides og forteller om stuefugler.
Frammøte enten på torvet senest kl. 18.10 (skyss med privatbiler), eller direkte framnøte ved Dyreparken kl. 18.30.
- TORSDAG 15. OKT.: Medlemsmøte i Norsk Folk (Aud. A) kl. 19.00.
Jørn O. Hansen viser slides om: "Vadefugler på trekk".
Mine beste bilder: K.H. 10 fugler: P.H.N.
- TORSDAG 22. OKT.: Stort møte i Zoologisk forening.
Naturfotograf Ovesen (kjent fra naturfilmer i TV) kåserer om: "På eventyrferd i Afrikas dyreverden".
Auditorium maximum (i Norol-bygget på hjørnet av Tordenskjoldsgt. og Elveggt.) kl. 18.30.
- TORSDAG 5. NOV.: Stort møte i Zoologisk forening.
Professor Ragnhild Sundby fra Norges Landbrukshøyskole på Ås holder foredrag om: "Biologisk alternativ til kjemisk bekjempelse av skadeinsekter".
Frammøte som torsdag 22. oktober.
- TORSDAG 19. NOV.: Medlemsmøte i Norsk Folk kl. 19.00.
Bjørn Vidar Olsson viser: "En fotoserie fra naturen".
Mine beste bilder: E.H. 10 fugler: K.H.
- TORSDAG 10. DES.: Årsmøte i Norsk Folk kl. 19.00.
Årsreferat. Valg. Film.
Premieutdeling for fotokonkurransen og "10 fugler".

Vi oppfordrer alle våre amatørfotografer til å delta i vår fotokonkurranse. Klasse for nybegynnere og tidligere premierte, og for svart/hvitt og slides. Maks. 4 bilder i hver klasse. Bildene merkes med navn, adresse og bildetittel.
Frist for innlevering av bilder: 19. november.
Adresse: NOF, Kr.sand lokallag, boks 4043 Kongsgård.

V E L M Ø T T

S T Y R E T

Til:.....

.....

.....

Avs. NOF/Avd. Vest-Agder, Postboks 4502 Grim, 4601 Kr.sand S

Tålmodighet, tillitsfullhet, trofasthet....Foto: Villen Vedeler.

Innhold	Side
Redaksjonelt.....	3
Magnar Norderhaug:Sjøfuglreservatene i Sør-Norge.....	4
Jan Michael sen:Oljedrepte sjøfugl i Mandal kommune....	10
Kåre Olsen:Fugleobservasjoner fra Vest-Agder.....	11
Bernt K. Knutsen: K A R E.....	19
Helge Kiland:Verneplanen for våtmarker til høring.....	24
Opprop: Delta i vinterfugltellingen 81/82.....	26
Småstykker.....	27
Lesernes meninger.....	33
Referat frå årsmøtet i NOF-Avd. Vest-Agder.....	36
Program for høsten 1981,Kristiansand lokallag.....	39

\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$